

בס"ד. שיחת ש"פ ויקהל-פקודי, פ' החורש, מבה"ח ניסן, ה'תשי"ג.
בלתי מוגה

א. כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה החורש הזה
לכם ראש חדשים.

* * *

ב. איתא בגמרא¹ "באחד בניסן ראש השנה לחדשים .. מנלן
דכתיב² החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה".
כלומר: אע"פ שהתחלת השנה היא מחודש תשרי, מ"מ, מנין החדשים
מתחיל מחודש ניסן.

אמנם, בהענין ד"ראש השנה לחדשים" אין נפק"מ בנוגע למנין
השנים³.

אך ישנו עוד ענין באחד בניסן שנוגע למנין השנים — כדאיתא
במשנה⁴ "באחד בניסן ראש השנה למלכים", "רגילים היו למנות זמן
שטרותיהם לשנות המלך .. וקבעו חכמים אחד בניסן לתחלת שנתו,
ואפילו עמד בשבט או באדר, כלתה שנתו משהגיע ניסן, ויתחילו למנות
לו שנה שני"⁵.

ועוד זאת, ש"באחד בניסן ראש השנה לרגלים", "נפקא מינה לנווד
למיקם עליו' בבל תאחר", שאינו עובר בבל תאחר עד שיעברו עליו ג'
רגלים כסדרן, וחג המצות תחילה⁶.

וצריך להבין: מהי השייכות של "רגלים" ו"מלכים" לחודש ניסן
דוקא, שלכן נקבע אחד בניסן להיות ראש השנה למלכים ולרגלים, אע"פ
שהתחלת השנה היא מחודש תשרי?

ג. ויש לבאר תחילה כללות הענין ד"רגלים":

(4) ר"ה בתחילתה.

(5) פרש"י שם.

(6) שם ד, א ובפרש"י.

(1) ר"ה ז, א.

(2) בא יב, ב.

(3) ברשימת ההנחה יש שקו"ט בדברי

הרשב"א בענין זה*, אבל תוכן הדברים אינו

ברור (המו"ל).

שם: "לא ידענא למאי הלכתא. וי"ל דנפקא

מינה לידע החגים שכתוב בהן בראשון, בחדש

השלישי, ובחדש השביעי כו".

(* כנראה הכוונה לחידושי הרשב"א לר"ה

החילוק שבין יו"ט (רגל) לשבת — ששבת "מקדשא וקיימא"⁷, משא"כ יו"ט שקביעותו תלוי' בב"ד, שנאמר⁸ "אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם", אתם כתיב, "אתם אפילו שוגגין אתם אפילו מזידין כו"⁹.

והענין בזה:

הקדושה דשבת נקבעה מצד הבריאה עצמה, היינו, שנקבע בהבריאה שיש ענינים של חול ויש ענינים של קדושה. וכיון שכן, הרי גם הקדושה (שבת שמקודש מימי החול) היא במדידת והגבלת העולם, קדושה שבסדר השתלשלות.

משא"כ הקדושה דיו"ט שלא נקבעה מצד הבריאה עצמה, אלא זהו ענין שנמסר לב"ד — נשמות ישראל שאינם נתונים תחת שליטת הטבע, ויש להם כח התורה, להיותם סמוכין איש מפי איש עד משה רבינו, שקיבל תורה מפי הגבורה — שבכחם לפעול קדושה גם ביום כזה שמצד הבריאה עצמה הוא יום חול, הרי קדושה זו היא למעלה ממדידת והגבלת העולם, המשכה שלמעלה מסדר השתלשלות.

וזוהי השייכות ד"רגלים" לחודש ניסן:

נתבאר בהמאמר¹⁰ החילוק שבין תשרי לניסן, שתשרי הוא ראש השנה דסדר הנהגת העולם, הנהגה טבעית, וניסן הוא הראש להנהגה שלמעלה מהטבע, הנהגה נסית, כמרומז גם בשם "ניסן", מלשון נסים¹¹.

וכפי שנתבאר, שחדשי הקיץ (שהתחלתם מניסן) הם חדשים דדכורא, בחי' ז"א, שעיקרו חסדים, ענין האור והגילוי, והוא למעלה מבחי' מלכות, שעיקר בנינה מהגבורות (העלם), שמשם הם החדשים דנוקבא, חדשי החורף (שהתחלתם מתשרי).

וכיון שניסן הוא הראש להנהגה שלמעלה מהטבע, נקבע בו "ראש השנה לרגלים", שענינם המשכת הקדושה (לא רק ש"מקדשא וקיימא" כסדר השתלשלות, אלא) שלמעלה מסדר השתלשלות.

וענין זה (שניסן הוא הראש והראשון) נתחדש במתן תורה (החל מיצי"מ שהיא ההכנה למ"ת) — שהרי בתחלת הבריאה ה' תשרי חודש הראשון, ובמ"ת נעשה ניסן חודש הראשון, כמ"ש התרגום על הפסוק¹² "ויקהלו גו' בירח האיתנים בחג הוא החודש השביעי", "בירחא דעתיקייא

10) לעיל ע' 51 ואילך. וש"נ.

11) ראה ברכות נו, רע"א.

12) מלכים"א ח, ב.

7) ביצה יז, א.

8) אמור כג, לד.

9) ר"ה כה, א.

קרן ל"י ירחא קדמאה וכען (לאחר מ"ת) הוא ירחא שביעאה¹³ — כיון שבמ"ת נתחדשה הבעלות של נש"י על העולם, שע"י התורה פועלים בעולם הנהגה שלמעלה מהטבע.

ד. וזהו גם הטעם שאחד בניסן הוא "ראש השנה למלכים":
 "ניסן" — מלשון נסים¹⁴ — הוא גם מלשון "כנשוא נס הרים"¹⁵, שהו"ע ההגבהה וההתנשאות למעלה מהטבע.

וזוהי השייכות דניסן למלכים — שאחד בניסן הוא "ראש השנה למלכים" — כיון שמלכי בית דוד הכשרים נקראים בשם "נשיא"¹⁶, מלשון התנשאות, ובזה נכלל (לא רק ענין ההתנשאות על העם, אלא) גם הענין דהתנשאות עצמית שלמעלה לגמרי ממציות העם, ובשרשו למעלה הו"ע מלכות דא"ס שלמעלה מסדר השתלשלות.

ה. והנה, כיון ש"כל ישראל בני מלכים הם"¹⁷, הרי מובן, שענין ההתנשאות שבמלכים, שהו"ע ההגבהה שלמעלה מהטבע (כנ"ל), ישנו אצל כל בני".

והענין בזה — שלכאור"א מישראל יש כח להתעלות מסדר ההנהגה שמצד טבע העולם שהגוף ונפש הבהמית וחלקו בעולם מעלימים ומסתירים על הנשמה, שלא זו בלבד שלא יעלימו ויסתירו, אלא אדרבה, הנשמה נעשית בעה"ב עליהם, לפעול שעל ידם תתמלא ותושלם הכוונה דירידה צורך עלי, שתתעלה לדרגא נעלית יותר מכמו שהיתה קודם ירידתה למטה.

וענינו בעבודה בפועל — שאין זה באופן שבמשך כל היום כולו מונח הוא בהוויות העולם, ובינתיים נזכר גם על הקב"ה, ולכן לומד פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, אלא אדרבה: במשך כל היום, מהרגע שניעור משנתו, חושב הוא אודות הקב"ה, ולכן מתפלל כדבעי, ולומד שיעור בתורה, ובזה דוקא מונח הוא בכל מציאותו; אלא שבינתיים נזכר שיש גם מציאות העולם, ומצד הכוונה העליונה צריכה להיות עבודתו גם בבירור חלקו בעולם, ולכן כופה את עצמו להתנתק לרגע מתפלה ותורה כדי לעסוק בעבודת הבירורים.

ו. ובפרטיות יותר:

13) ראה גם חידושי הריטב"א לר"ה ז, א. 16) ראה לקו"ש ח"ט ע' 165 ואילך.
 14) ראה ברכות נו, רע"א. וש"נ.
 15) ישע"י יח, ג.
 17) שבת סז, א. וש"נ.

ידוע¹⁸ החילוק שבין עולמות בי"ע לעולם האצילות, שבעולמות בי"ע, מציאות בפשיטות ואלקות בהתחדשות, משא"כ בעולם האצילות, אלקות בפשיטות ומציאות בהתחדשות.

ודוגמתו בהנשמה — שקודם ירידתה למטה הרי היא באצילות (כמבואר¹⁹ בפירוש "נשמה שנתת בי טהורה היא"²⁰ שקאי על עמידתה בעולם האצילות) ששם אלקות בפשיטות ומציאות בהתחדשות, משא"כ לאחר ירידתה בגוף כו'.

וזאת תובעים מיהודי — שהירידה בגוף לא תפעל העלם והסתור בהנשמה, אלא גם בהיותה למטה תהי' כמו שהיתה למעלה (ואדרבה, שע"י הירידה למטה תתעלה לדרגא נעלית יותר, כנ"ל) — שאלקות בפשיטות ומציאות בהתחדשות.

ז. אמנם, על זה שואל יהודי קושיא:

כיון שמצד ירידת הנשמה למטה נמצא הוא בגוף ונפש הבהמית בעולם הזה הגשמי והחומרי, ונוסף לזה, ידע איניש בנפשי מעמדו ומצבו מצד מעשיו דיבוריו ומחשבותיו שלא כדבעי, שחטא ופגם והעביר את הדרך — איך יתכן שיהי' אצלו אלקות בפשיטות ומציאות בהתחדשות? והמענה לזה — בדיבור הראשון דמ"ת, שענינו הוא השליטה על הטבע ע"י הנהגה שלמעלה מהטבע — "אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים"²¹:

הקב"ה אומר לכאו"א מישראל "אנכי הוי' אלקיך" — לשון יחיד²² — ש"הוי'", שענינו הי' הוה ויהי' כאחד²³, למעלה מהטבע, הוא "אלקיך", כחך וחיותך²⁴,

ועי"ז "הוצאתיך מארץ מצרים" — שניתן לו הכח לצאת מכל המיצרים וההגבלות של העולם, הן אלה שמצד העולם כשלעצמו, והן אלה שגרם ע"י מעשיו כו'.

ויתירה מזה: לא זו בלבד שבכחו לעמוד במעמד ומצב שהגוף ונפש הבהמית לא ישלטו עליו, עי"ז שיכרח מהם כו', אלא אדרבה,

18) ראה סה"מ תש"ו ע' 30. תו"מ סה"מ (23) זח"ג רנז, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט. שבת ע' שפח. ועוד. תניא שעהייה"א פ"ז. ובכ"מ.

19) לקו"ת ראה כו, א. ובכ"מ. (24) ראה לקו"ת במדבר טז, סע"ד. ר"פ

20) נוסח ברכת השחר. ראה. תו"מ סה"מ חשון ע' רסח. סיון ע' שלו.

21) יתרו כ, ב. ועוד.

22) ראה יל"ש יתרו רמז רפו. ועוד.

שבכחו לברר ולזכך את הגוף ונפש הבהמית עצמם, כתורת הבעש"ט²⁵ על הפסוק²⁶ "כי תראה חמור שונאך וגו' עזוב תעזוב עמו", שאין לשבור את הגוף ע"י תעניות וסיגופים, אלא לבררו ולזככו כו'.

וכיון שכן, יכולים לדרוש ממנו את היציאה מהמיצרים וגבולים באופן כזה שעכ"פ בנוגע להנהגה בפועל יהי' מונח אצלו אלקות בפשיטות ומציאות בהתחדשות.

ח. ועוד זאת, שהענין ד"הוצאתיך מארץ מצרים" הוא בנקל יותר בימינו אלה מכמו ביצי"מ בפעם הראשונה, כי:

בהיותם במצרים, "ערות הארץ"²⁷, היו בני"י שקועים במ"ט שערי טומאה²⁸, וזו היתה הגלות הקשה ביותר. ואע"פ שההשמדות וההריגות רח"ל שהיו בגלויות שלאח"ז לא היו בגלות מצרים (כנראה ממדרשי חז"ל), מ"מ, היתה זו הגלות הקשה ביותר, מכמה טעמים: (א) להיותה הגלות הראשונה, (ב) ולהיותה קודם הבירור והזיכוך שנעשה בעולם ע"י מ"ת (כמשנ"ת במק"א²⁹).

ואם מגלות מצרים שהיתה הקשה ביותר, יצאו בני"י — משאר הגלויות, שהן קלות יותר, וישנו גם הכח דמ"ת, הרי בודאי שיש בכחו של כאו"א מישראל לצאת מהם.

ובפרט בעמדנו בעקבתא דעקבתא דמשיחא, לאחרי כל מה שכבר פעלו בדורות שלפנינו בבירור הניצוצות כו', ובמילא ישנו הסיוע של ניצוצות הקדושה שכבר נתבררו, ומה גם שלא נשאר לנו לפעול אלא דבר מועט בלבד ("אָ קלייניקייט"), והיינו, שהמעלה בעבודה עתה היא הן מצד המברר והן מצד המתברר — הרי בודאי שיש בכח לצאת מכל המיצרים והגבולים, כך, שבנוגע להנהגה בפועל עכ"פ יהי' מונח אצלו אלקות בפשיטות ומציאות בהתחדשות.

צריכים רק לעשות ולפעול, ומתוך שמחה, ועי"ז מתבטלים כל הענינים של מצרים וגבולים, כיון ששמחה פורצת גדר³⁰.

* * *

(29) ראה גם שיחת ש"פ שמות, מבה"ח שבט סט"ו (לקו"ש ח"א ע' 96. תו"מ ח"ז ע' 282 ואילך).

(30) ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

(25) כתר שם טוב בהוספות סכ"א. וש"נ (נעתק ב"היום יום" כח שבט).

(26) משפטים כג, ה.

(27) מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ר

פ"א, ד.

(28) ראה זו"ח ר"פ יתרו. ועוד.

ט. האמור³¹ לעיל שבימינו אלה נקל יותר העסק בעבודת הבירורים — מתבטא גם בכמה הנהגות.

ולדוגמא:

בדורות שלפנינו לא היו עוסקים בענינים גשמיים קודם התפלה ושיעור לימוד בתורה — מלבד הענינים שמברכים עליהם בברכות השחר, כמו "מלביש ערומים", ו"שעשה לי כל צרכי", וכיו"ב, שהם ענינים של לבושים שבדרך מקף, משא"כ בנוגע לענינים של מזון שבפנימיות, הנה רק אחרי התפלה ושיעור לימוד בתורה היו אוכלים פת שחרית.

אמנם, בדורות האחרונים התירו לשתות קודם התפלה³², ולאחרונה יותר התירו גם לאכול משהו — מיני מזונות — קודם התפלה³³. וכהפתגם שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁴ שמוטב לאכול כדי להתפלל מאשר להתפלל כדי לאכול³⁵.

והנה, הטעם בפשטות הוא מצד חלישות בריאות הגוף בדורות האחרונים. אבל בפנימיות וברוחניות הענינים — הטעם הוא מפני שבירור הגשמיות נעשה קל יותר בדורות האחרונים, לפי שבנ"י עוסקים כל הזמן בבירור הניצוצות, וכבר נתבררו ריבוי ניצוצות, ולכן, גם קודם התפלה יש בכח לברר את הדבר הגשמי, אלא שזהו רק כאשר הדבר נעשה בשביל התפלה.

ומכל זה מובן שבימינו אלה בודאי יש כח לצאת מכל המיצרים והגבולים, ו"לא נפלאת היא"³⁶, צריכים רק לעסוק ולפעול בדבר.

ס"ג (ס"ה), ובנ"כ שם.
 (33) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"י ע' ב.
 (34) אג"ק שלו ח"ד ע' שח (נעתק ב"היום יום" י שבט). וראה גם סה"ש תש"ה ע' 8.
 (35) ראה גם מכתב כ"ו תמוז שנה זו (אג"ק ח"ז ע' שכב).
 (36) לשון הכתוב — נצבים ל, יא.

(31) ברשימת ההנחה נזכר שדובר גם בענין "כי גר היית בארצו", "בירא דשתית מיני" לא תשדי בי' קלא" (ב"ק צב, ב), שכאשר מקבלים טובה ממישהו צריכים להתחשב בכך, מבלי הבט על מעמדו ומצבו כו' (אבל לא ברור המשך הענין ופרטי הדברים בזה. — המו"ל?).
 (32) ראה טשו"ע (ואדה"ז) או"ח ספ"ט